

12.2.2026

Asia: HE 201/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöön..., pe 13.2.2026 klo 9.00 (HE 201/2025 vp)

Eduskunta

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

Asiantuntijalausunnon esittäjä: Jari Raitaniemi**Luken asiantuntijalausunto****1 Johdanto**

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta on pyytänyt Luonnonvarakeskukselta (Luke) lausuntoa hallituksen esityksestä laiksi Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta (HE 201/2025 vp). Luonnonvarakeskuksen lausunnossa nostetaan esiin yleisiä kommentteja hallituksen esityksestä sekä tarkempia pykäläkohtaisia kommentteja ja huomioita.

2 Lausunto

Lakiesityksen mukaisesti toimijakohtaista kalastuskiintiöjärjestelmää tarkennettaisiin siten, että siirrettäviä käyttöoikeuksia voitaisiin käyttää luottolaitosten myöntämien lainojen vakuuksina. Luonnonvarakeskus pitää esitettyä muutosta hyvänä ja kotimaisen kalastuselinkeinon edellytyksiä parantavana. Muutos edistää erityisesti kalastuselinkeinon investointeja uuden lainan vakuusmuodon myötä. Esitettävä muutos edistää kotimaisen kalan edistämishjelman tavoitteita, mihin liittyen Luonnonvarakeskus on aiemmin laatinut maa- ja metsätalousministeriölle toimitetun selvityksen (Setälä ym., julkaisematon) kalastuksen siirrettävien käyttöoikeuksien vakuusarvoon liittyen. Luonnonvarakeskus näkee tärkeänä, että tätä tehtyä selvitystä, vakuusarvon laskentamallia sekä muiden maiden vakuusarvon määrittämis käytäntöjä hyödynnettäisiin lain toimeenpanossa yhteistyössä rahoituslaitosten kanssa. Tällöin rahoituslaitoksille voitaisiin tarjota hyvää pohjatietoja päätöksentekoprosessien tueksi vakuusarvojen määrittämiseen.

Silakan loka-joulukuun rysäkalastukseen varattavaksi esitetty 20 tonnin saalismäärä kummallekin kiintiöalueelle on nykynäkymien valossa hyvin perusteltu.

Luonnonvarakeskus pitää hyvänä sitä, että aiemman lausuntopalautteen perusteella alkuperäistä lakiesitysluonnosta siirrettävien käyttöoikeuksien käyttämisestä lainojen vakuutena sekä silakan rysäkalastusta koskien on tarkennettu usealta osin.

Pykäläkohtaisia huomioita

16 a § Siirrettävien käyttöoikeuksien käyttäminen lainan vakuutena

Lakiehdotus on kokonaisuutena hyvä. Luonnonvarakeskus esittää kuitenkin harkittavaksi, että rahoituslaitoksille myönnettäisiin 12 kk aikaa, 6 kk sijaan, realisoida haltuun tulleet siirrettävät käyttöoikeudet.

18 § Erilliset kalastuskiintiöt

Pohjanlahdella harjoitettavan silakan rysäkalastuksen erillisen kalastuskiintiön vähimmäismäärää ehdotetaan nostettavan 4 000 tonnista 5 000 tonniin. Ajanjaksolla vuodesta 2010 alkaen Pohjanlahden silakkasaalis rysistä ylitti 5 000 tonnia vuosina 2012 (5560 tonnia) ja 2014 (5990 tonnia) ja pysyi Pohjanlahdelle esitettyä ylärajaa 7 700 tonnia pienempänä. Nykyisillä, ICES:n asettamilla silakan kalastuksen viitearvoilla Pohjanlahden silakkakanta pyritään kasvattamaan vuosien 2014 ja 2015 suuruusluokkaan, sillä tuolloin silakkakanta oli melko suuri ilman, että kannan tiheys olisi johtanut silakoiden kuntoa ja kasvua oleellisesti heikentävään kannan sisäiseen ravintokilpailuun.

Suomenlahden ja Itämeren pääaltaan osalta esitetty rysäkalastuksen kiintiön alaraja 2 800 tonnia ylittyi viimeksi vuonna 2010 (3009 tonnia). Suomenlahdella ja pääaltaan pohjoisosassa silakkakanta on runsas. Kokonaisuudessaan Itämeren pääaltaan silakkakanta on pysynyt 1980-luvun lopulta lähtien pienehkönä. Kudulle nousevien silakoiden määrä saattaa jossain vaiheessa tulevaisuudessa kasvaa, jos silakkakanta Itämeren pääaltaan keski- ja eteläosassa kasvaa kalastuskiintiöpäätösten ja/tai meren tilan muutosten (isoja suolapulsseja) myötä.

Loka-joulukuun rysäkalastukseen varattava 20 tonnin määrä kummallekin kiintiöalueelle rysäkalastuksen käyttämättömien kiintiönosien osalta on suurempi kuin vuodesta 2010 alkaen ajalla 1.10.–31.12. toteutuneet rysäsaaliit ja siten kattaa ne. Suurimmat toteutuneet rysäsaaliit tällä ajanjaksolla olivat 12 tonnia Pohjanlahdelta (Perämeri) vuonna 2022 sekä 9 tonnia Suomenlahdelta vuonna 2010. Mikäli syyskutuisen silakan – rysäpyynti kohdistuu yleensä kutusilakkaan – määrä, joka on pitkällä aikavälillä vaihdellut, mutta on ollut vähäinen useita vuosikymmeniä, kasvaa jossakin vaiheessa, se saattaa lisätä mahdollisuuksia silakan syksyiseen rysäkalastukseen. Vuoden 2022 12 tonnin (Pohjanlahti) saalishuipun jälkeen loka-joulukuun rysäsaaliit ovat olleet pienempiä, yksittäiseltä kiintiöalueelta 1–3 tonnia vuotta kohden. Isoa ja pitkäaikaisempaa heilahdusta kevät- ja syyskutuisen silakan runsaussuhteissa ei siis nykytiedon valossa näytä viime vuosina tapahtuneen.

Vuosittaiset silakan rysäsaaliit ovat pysyneet nykyisen tyyppisen rysäkalastuksen aikana Pohjanlahdella sekä Suomenlahdella ja Itämeren pääaltaan pohjoisosassa pääsääntöisesti esitettyjen rysäkalastuksen erillisten kalastuskiintiöiden vähimmäismäärää pienempinä ja aina esitettyjä ylärajoja pienempinä. Molemmilla alueilla rysäsaaliiden kasvun mahdollisuus näitä rajoja suuremmiksi on olemassa, mutta ei erityisen todennäköinen lähitulevaisuudessa.

Loka-joulukuun rysäkalastukseen varattavaksi esitetty 20 tonnin saalismäärä kummallekin kiintiöalueelle on nykynäkymien valossa hyvin perusteltu.

27 § Siirrettävän ja ei-siirrettävän käyttöoikeuden haltijan velvollisuudet ja seuraamukset niiden noudattamasta jättämisestä

Luonnonvarakeskus pitää ehdotettuja muutoksia hyvänä, jolloin riski käyttöoikeuksien menettämisestä esim. sääolosuhteiden, heikon saaliin tulon tai asetetun kalastuskiellon rajoittaessa kalastusta poistuisi.

31 § Kalastuskiintiörekisterin sisältö

12.2.2026

Esityksessä lisätään rekisteriin tieto pantinhaltijasta sekä pantattujen käyttöoikeuksien promilleosuuksista. Lakiesityksessä ei kuitenkaan käsitellä menettelyä, jolla rahoituslaitokset (pantinhaltijat) voisivat saada tietoa käyttöoikeuksien arvoista tai niiden kehityksestä. Mallia voitaisiin hakea esimerkiksi Ruotsin ja Tanskan käytänteistä, joissa molemmissa hinta-avoimuus ja vuotuinen arvonmääritys ovat lisänneet siirrettävien käyttöoikeuksien markkina-arvoa. Vastaavaa tiedonkeruuta voitaisiin harkita Suomessakin.

3 Lausunnon tiivistelmä

Luonnonvarakeskus (Luke) pitää hallituksen esitystä yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanolain muutoksista valtaosin hyvinä ja kalatalouden toimintaedellytyksiä parantavina.

Keskeiset huomiot

16 a § Siirrettävien käyttöoikeuksien käyttäminen lainan vakuutena

Luonnonvarakeskus kannattaa muutosta, sillä se vahvistaa mm. kalastuselinkeinon investointimahdollisuuksia. Luonnonvarakeskus ehdottaa harkittavaksi, että rahoituslaitoksille annettaisiin 6 kuukauden sijaan 12 kuukautta realisoida haltuun tulleet käyttöoikeudet. Lausunnossa korostetaan myös tarvetta hyödyntää Luonnonvarakeskuksen aiempaa selvitystä käyttöoikeuksien vakuusarvoista sekä muiden maiden käytänteistä.

18 § Erilliset kalastuskiintiöt

Loka–joulukuun rysäkalastukseen varattava 20 tonnin määrä per kiintiöalue on hyvin perusteltu ja kattaa toteutuneet saalistasot.

27 § Siirrettävän ja ei-siirrettävän käyttöoikeuden haltijan velvollisuudet ja seuraamukset niiden noudattamatta jättämisestä

Luonnonvarakeskus pitää hyvänä, että sääolosuhteista tai kalastuskielloista johtuvat tilanteet eivät johtaisi käyttöoikeuksien menettämiseen.

31 § Kalastuskiintiörekisterin sisältö

Rekisteriin lisättävät tiedot pantinhaltijoista ovat perusteltuja, mutta Luonnonvarakeskus huomauttaa, että esityksessä ei käsitellä, miten rahoituslaitokset saisivat tietoa käyttöoikeuksien arvon kehityksestä.

Nina Peuhkuri

Operatiivinen päällikkö, johtava tutkija

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 12.02.2026 klo 11:36:31.

Asiantuntijalausunnon valmistelijat:

Jari Raitaniemi

Jari Raitaniemi, Mika Laakkonen, Pia Lindberg

Luonnonvarakeskus
Latokartanonkaari 9
PL 2, 00791 Helsinki

Puhelin 029 532 6000

Y-tunnus 0244629-2

Liitteet:

Tiedoksi: